ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про вищу освіту», розд.3. Стандарти освітньої діяльності та вищої освіти / № 911-VIII від 24.12.2015. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18

2. Закутняя Т. В. Формирование социокультурной компетентности студентов колледжа: уровневый подход / Т. В. Закутняя // Человек и образование. – М., 2013. – № 1 (34). – С. 101–104.

3. Сафонова В. В. Культуроведение в системе современного языкового образования / В. В. Сафонова // Иностранные языки в школе. – 2001. – №3. – С. 17–23.

4. Плужник И. Л. Формирование межкультурной коммуникативной компетенции студентов гуманитарного профиля в процессе профессиональной подготовки: автореф. … доктора пед. наук, 13.00.01. – Тюменский педагогический университет / Ирина Ленаровна. – 2003. – 40 с.

5. Михайличенко О. В. Суспільно-політичні та гуманітарні науки: теорія, історія та методика навчання: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів [Текст з іл., передмова М. Б. Євтух] / О. В. Михайличенко. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2011.

6. Мильруд Р. П. Порог ментальности российских и английских студентов при соприкосновении культур / Р. П. Мильруд // Иностранные языки в школе. – 1997. – № 4. – С. 17–22.

7. Подольська Є. А. Культурологія: Навчальний посібник / Є. А. Подольська, В. Д. Лихвар, К. А. Іванова. – Київ : Центр навчальної літератури, 2003. – 288 с.

УДК 81'271: 81−25

Копил Г. О.,
кандидат педагогічних наук, доцент
Струтинська І. Ю.,
старший викладач
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана

УРАХУВАННЯ ІНТЕРФЕРЕНЦІЙ УСНОГО ТА ПИСЬМОВОГО МОВЛЕННЯ В ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

У статті йдеться про інтерференцію усного та письмового мовлення, їх особливості та взаємовплив, наводяться приклади розбіжностей між вживанням лексики усного і письмового мовлення щодо одних і тих самих ситуацій, описуються деякі приклади застосування сленгових слів і виразів у спілкуванні англійських бізнесменів. Стаття торкається також теми IRC (Internet Relay Chat), тобто мови Інтернету як результату інтерференції усного і письмового мовлення. Стаття доводить важливість цих знань, умінь, навичок для формування міжкультурної компетенції майбутніх фахівців.

Ключові слова: *інтерференція, усне та письмове мовлення, комунікативна, міжкультурна компетенція, сленг, спілкування.*

Копыл Г. А., Струтинская И. Ю. Учет интерференций устной и письменной речи в процессе преподавания иностранных языков. *В статье идет речь об интерференции устной и письменной речи, их особенностях и взаимовлиянии, приводятся примеры расхождений между употреблением лексики устной и письменной речи относительно одних и тех же ситуаций, описываются некоторые примеры применения сленговых слов и выражений в общении английских бизнесменов. Статья касается также темы IRC (Internet Relay Chat), то есть языка Интернета как результата интерференции устной и письменной речи. Статья доказывает важность этих знаний, умений, навыков для формирования межкультурной компетенции будущих специалистов.*

Ключевые слова: *интерференция, устная и письменная речь, коммуникативная, межкультурная компетенция, сленг, общение.*

Kopyl G. O., Strutynska I. J. Taking into consideration interferences of oral and written speech in the process of foreign languages teaching. *The article deals with the interference of oral and written speech, their characteristics and mutual influence, there are examples of the differences in use of the vocabulary in speech and writing concerning the same situations, some examples of the slangwordsuse and expressions in communication of English businessmen are described. The article also relates to the themes IRC (Internet Relay Chat) that is the language of the Internet, as a result of the interaction of oral and written speech. The article proves the importance of these knowledge and skills for the formation of the intercultural competence of future specialists.*

Key words: *interference, oral and written language, communication, intercultural competence, slang, chat.*

Можна сказати без перебільшення, що мова як фізіологічне та соціальне явище є однією з основних умов нашого існування. Без мови, мовлення, людина не була б людиною. Загалом мова має основоположне значення в становленні людської особистості та забезпечує її гармонійну життєдіяльність у суспільстві: вона використовується в процесі спільної трудової діяльності для узгодження, планування роботи, перевірки і оцінки її результатів. Мова є також необхідною умовою пізнавальної діяльності людини. Завдяки мові людина накопичує, засвоює, набуває знання і передає їх наступним поколінням. Мова – засіб впливу на свідомість, вироблення світогляду, норм поведінки, формування смаків. У цій функції мова використовується для того, щоб вплинути на

погляди і переконання людей, формувати їхнє ставлення до певних фактів і явищ дійсності, схилити їх до дій і вчинків. Отже, мова – засіб задоволення особистих потреб людини в спілкуванні, в залученні до певної групи осіб. Людина, яка за своєю природою є істотою соціальною, не може жити поза зв'язком з іншими людьми, вона повинна вчитися, вчити, радити, радитися, ділитися думками, переживаннями, співпереживати, шукати порозуміння тощо. Всі ці функції мови здійснюються завдяки спілкуванню, інструментом якого є мовлення.

Мовленнєва діяльність функціонує в двох напрямах: вона виробляє і сприймає інформацію, перетворену в текст. Розрізняють чотири види мовленнєвої діяльності: два з них беруть участь у виробництві тексту (передачі інформації) – це говоріння і написання; два – у сприйнятті тексту, закладеної в ньому інформації, це слухання і читання. Мовленнєва діяльність усіх видів – складний процес, в якому беруть участь особливі психологічні та мовленнєві механізми

Термінологічне розмежування мови і мовлення, судження про характер цих категорій, їх органічний взаємозв'язок знаходимо ще у В. Гумбольдта, який розумів мову як таке явище, що реалізується в мовленнєвій діяльності: «Реальна мова проявляється тільки в мовленні ... Мова виробляється мовленням ..., а мовлення – вираження думок і почуттів» [2].

Ф. де Соссюр щодо цього писав: «Мова – система знаків, що виражають поняття. Мова є готовий продукт, пасивно реєстрований мовцем ... Мовлення є індивідуальний акт розуму і волі» [5]. Слід зазначити, що Соссюр розмежовував мову і мовлення не як реальні сторони мовленнєвої діяльності, а як аспекти вивчення. Розглянемо, що спільного та відмінного має усна та письмова мови. Між ними є багато спільного: в основному використовується однакова лексика, ті самі способи зв'язку слів і речень. Характерно, що на рівні 1200 найбільш уживаних слів принципових відмінностей між розмовною і літературно-книжковим списком слів майже немає. Як зазначає Л. А. Булаховський, обидві форми мови «пов'язані тисячами переходів одна з одною» [1]. Цей органічний зв'язок між усною та письмовою мовою психологи пояснюють тим, що в основі обох форм мови лежить внутрішня мова, в якій починає формуватися думка.

При усному мовленні мова сприймається на слух, а помилки, якщо вони є, не фіксовані. До того ж, вчасно усвідомлені помилки можуть елементарно виправлятись. Кожен з цих двох видів мовлення має свої особливості. Залежно від того, що саме використовує людина, звуки мови чи письмові знаки, розрізняють ***усне*** та ***письмове*** мовлення. Усне мовлення – це основний різновид мовлення, який є акустичним і сприймається іншими за допомогою слуху. Письмове мовлення – це вид мовлення, що здійснюється завдяки написанню та читанню написаного у вигляді письмових знаків (слів). Письмове мовлення керується граматичними правилами, які діють подібно юридичним законам в організації життєдіяльності людського суспільства. Граматичні закони – це правила, які регулюють і стандартизують мовленнєві явища на рівні орфографії, морфології чи синтаксису та слугують зразком для визначення правильності чи наявності помилок у письмовому тексті. Усне ж мовлення не має таких чітких меж і законів. Воно, можна сказати, живе своїм життям. Усне мовлення є проміжною ланкою між внутрішнім мовленням і письмовим, тому воно взяло від внутрішнього мовлення образність, індивідуальні психологічні, лінгвістичні якості та можливості мовця, а від письмового – намагання здійснити усне висловлювання граматично коректно. Слово «намагання» вжито не випадково, бо саме в усному мовленні ми дуже часто припускаємося помилок. Деякі люди в процесі усного мовлення роблять більше помилок, ніж у письмовому. Інколи це робиться свідомо. В усних виразах таких мовців містяться численні лексичні одиниці чи конструкції, які не відповідають граматичній коректності, в той же час це є індивідуальний виразовий стиль окремих індивідів. Ставлення до такої мовленнєвої поведінки буває різним – від подиву, незгоди до захоплення.

Знання та усвідомлення мовленнєвих законів, процесів і нюансів необхідне для побудови ефективної роботи викладання мови в дидактичному, методичному та педагогічному плані, зокрема для викладання іноземних мов. А коли ця дисципліна викладається в економічному університеті, то її засобами цілком можливо брати участь у формуванні професійної компетентності майбутніх фахівців. Оскільки сучасні вимоги до підготовки професійно компетентного спеціаліста вимагають бути рівноправним учасником міжкультурної комунікації та мати необхідні комунікативні вміння та навички в сферах професійного спілкування в діловій сфері, неабияке значення набуває комунікативний підхід до вивчення іноземної мови, тому що головною метою цього підходу є спілкування. Спілкування ж, в свою чергу, відбувається під час здійснення мовно-мовленнєвої діяльності, тобто усного мовлення. Тому в контексті цієї статті цей вид мови заслуговує на особливу увагу. Розглянемо його детальніше.

Усне мовлення має свої особливості. Відмінність від письмової найкоротше можна визначити так: усне мовлення ми вимовляємо і чуємо, письмове – пишемо, читаємо. Таким чином, одна розрахована на слухове сприйняття, інша – на зорове. Усна мова виникла та існує як звукова, що вимовляється. Однак не всяка сказана і почута мова може бути віднесена до усної форми мови. Приміром, усне мовлення може бути записане (на папері), а писемне – вимовлене. Так, при читанні вголос або декламуванні напам'ять вірша ми сприймаємо чуже мовлення, однак письмова форма в таких випадках була первинною, тому вголос відтворюється ця форма мови з властивими їй лексико-граматичними особливостями. І хоча при вимові вголос письмового тексту вона може набувати деякі особливості усного мовлення (її інтонаційне забарвлення, ритм тощо), ця мова, яка звучить, не є усною в повному сенсі цього слова. У цьому випадку це озвучена письмова віршована мова, в іншому може бути озвучена письмова наукова мова. Справжнє усне мовлення створюється в процесі говоріння. За визначенням В. Костомарова, усне мовлення – це мова, якою розмовляють. Це передбачає наявність словесної імпровізації, яка завжди має місце в процесі говоріння – в більшій чи меншій мірі (це залежить від підготовленості до висловлення, від його характеру тощо). За словами В. Костомарова, «…у наш час усне мовлення не тільки перегнало письмове за можливостями фактичного поширення, але й набуло перед ним важливої переваги – миттєвості, тобто передачі актуальної

інформації, що вкрай важливо для стрімких темпів і ритмів XXI сторіччя. Крім того, усне мовлення набуло іншої якості – здатність фіксуватися, консервуватися, зберігатися і відтворюватися» [3].

Вказаний науковий напрям був і є предметом дослідження як вітчизняних, так і багатьох західних науковців. Приміром, Е. Хавелок стверджує, що писемність є проявом цивілізованості людської спільноти, тобто писемність свідчить про інтелектуальний рівень розвитку людства. Науковець слушно зауважує, що письмові навички людині не даються від природи, як це в певній мірі відбувається з усним мовленням, а набуваються завдяки навчальній діяльності [9]. Дослідник У. Онг у своїх роботах звертає увагу на взаємовплив цих двох видів мовлення за наявності спільних і відмінних рис. Письмо розглядається ним як один з видів розвитку та удосконалення усної мови. Мова, яка записується, може змінюватись і поліпшуватись. Як би не було красиво сказано, воно все одно рано чи пізно забудеться, якщо його не записати. Записаний же текст чітко зберігає сказане без змін. І це дуже важливо з багатьох точок зору. В особливості це дозволяє викласти свою індивідуальну думку, з якою читач може погоджуватись чи не погоджуватись, але ця думка вже зафіксована, і текст має також риси автономного існування. Вчений називає це явище «Автономний дискурс» [11]. Автор також зауважує, що текст не можна питати, оскаржувати та притягати до відповідальності. Тому книжки, які не до вподоби правлячим колам, горіли в полум'ї протесту та незгоди. Це свідчить лише про силу написаного слова та його вплив на свідомість людини.

Володіння мовою безпосередньо пов'язане з розумовими здібностями людини і є дзеркальним відображенням інтелектуальних можливостей людини. Усна мова – це акт демонстрації, презентації себе і висловлених думок, а написаний чи друкований текст – презентація змісту, ідеї, позиції, тобто інформації будь-якого характеру. Як свідчить одна китайська приказка: «Гарно розказана історія робить очі з вух».

При вивченні іноземної мови у навчальному процесі широко використовується текст у будь-якому вигляді – автентичний, адаптований, літературний, друкований, звуковий (аудіозапис, з радіо- та телетрансляцій тощо). Матеріальним продуктом усного мовлення є друкований текст, який характеризується поряд зі всіма його позитивними надбаннями (інформативністю, граматичною коректністю тощо) все ж статичністю. Для розвитку комунікативних навичок слугує більше усне мовлення, особливо якщо йдеться про формування мовленнєвих компетенцій у межах вивчення іноземних мов, бо, як відомо, кожна мова має свої просодичні особливості – мелодику, ритміку, паузи тощо. І саме за допомогою цих явищ можна пояснити значення та розуміння деяких висловлювань і виразів іноземною мовою. Приміром, речення «Sie wollen diese Ausstellung besuchen» відповідно до граматики є розповідним реченням, якщо в кінці речення відсутній знак питання. В усній мові знаки відсутні, цю функцію виконує інтонація. Наведене речення, не зважаючи на нетиповий для питального речення порядок слів, в усному мовленні може бути питальним, якщо в кінці речення підвищити інтонацію. А той факт, що ми все частіше знаходимо в друкованих текстах такі питальні речення, свідчить про взаємопроникнення усного та письмового мовлення і появлення нових виразових форм на лексичному та синтаксичному рівні. У цьому випадку тривале вживання структурно розповідного речення в ролі питального завдяки інтонації призвело до того, що граматисти визнали це явище як граматично коректне і можливе. Проте, не зважаючи на те, що за своїм типом його можна віднести до питальних речень без питального слова, не завжди можна знайти згадування про ці речення у відповідних правилах і коментарях німецької граматики. Отже, для оволодіння іноземною мовою ще не достатньо вивчити фонетику, граматику та лексику. Відповідність і розуміння оригіналу забезпечує розуміння *просодики* (такі ритміко-інтонаційні сторони бесіди, як висота, гучність голосового тону, тембр голосу, сила наголосу) певної мови. Для точної інтерпретації просодичних особливостей Й. Швітала пропонує такі критерії: акцент, ритм, тональність (рівень, перебіг, діапазон), гучність, швидкість мовлення, паузи **[**12].

Явища інтерференції усної та письмової мови можна легко пояснити і зрозуміти, якщо йдеться про рідну мову. Проте, коли ми вивчаємо будь-яку іноземну мову, ці відхилення і певна розбіжність може створювати для процесу навчання, розуміння та порозуміння під час міжкультурного діалогу неабиякі труднощі. Приміром, у спонтанній розмові німця можна почути «*Ich treffe soeben aus der Mensa ein, wo ich heute eine außergewöhnlich schmackhafte Mahlzeit zu mir genommen habe»*, при цьому це речення розмовною мовою усно може звучати «*Ich komm grad aus der Mensa; da war's heute besonders gut»*, а письмово, граматично коректно «*Ich komme gerade aus der Mensa; da war es heute besonders gut*». Оскільки ці факти відмінності усного і письмового мовлення реально існують, їх обов'язково слід враховувати у процесі викладання іноземної мови. Враховуючи те, що основною метою оволодіння іноземною мовою є набуття комунікативних навичок у міжкультурному діалозі, вказаний аспект заслуговує на особливу увагу. При вивченні іноземної мови слід враховувати той факт, що є мова розмовна та літературна. Нерідко викладачеві доводиться звертати увагу студента на те, що вжите ним слово не слід вживати в офіційних ситуаціях, оскільки це розмовний варіант або сленг і воно може вживатись лише в побуті, між друзями. У зв'язку з цим варто вести зі студентами словник слів і стійких словосполучень, які вживаються переважно в усному мовленні і не бажані в офіційних, ділових бесідах. Це допоможе уникнути багатьох неприємних ситуацій. Приміром, у поданій таблиці наводяться слова та вирази з розмовної німецької мови та їх відповідники, прийнятні для письмової:

Sprechen	**Schreiben**
Keiner	Niemand
Was	Etwas
die ganzen Leute	all die Leute
Egal	Gleichgültig
Dreckig	Schmutzig

Aufmachen	Öffnen
Zumachen	Schließen
Gucken	Schauen
Kriegen	Bekommen
Mitkriegen	Bemerken
Klauen	Stehlen
Reichen	Genügen
Schmeißen	Werfen
eh, sowieso	Ohnehin
Auf	Offen
Zu	Geschlossen
so eine Liste	solch eine / eine solche Liste
Ihr braucht nicht arbeiten	Ihr braucht nicht zu arbeiten
wegen dem Wetter	wegen des Wetters
Doof	Dumm
Du spinnst wohl!	Du bist verrückt!
Blödsinn	Unsinn
Was macht die Kunst?	Wie geht es?
Das ist mir Wurst!	Es ist mir gleichgültig
Geil	Super
Putzig	Komisch
Quatschen	schwatzen
Was machst du da?	Was treibst du da?
Heilen	Verarzten
keinen Bock auf etwas haben	keine Lust auf etwas haben
gut drauf sein	gut gelaunt sein
etwas draufhaben	etwas können, beherrshcen,
etwas raffen, schnallen, checken	Verstehen
Mach Dir nicht ins Hemd!	Rege dich nicht auf!
Halb so wild	Das macht nichts

Цю таблицю можна продовжувати нескінченно. Таке враження, що існує паралельний неофіційний словник, незнання якого не звільняє від відповідальності правильного розуміння та перекладу, бо людина, яка має справу з іноземною мовою і спілкується з носіями мови, тим більше з професійною метою, має бути підготовленою до різних мовно-мовленнєвих варіацій, включаючи також сленг. Мова – це жива, динамічна матерія, яка живе, збагачується новими словами з відмиранням старих, невживаних. Завдяки сленговим словам, які породжує усна мова, збагачується письмова мова. Це підтверджує явище інтерференції обох видів мовлення. Варто зауважити, що в сучасному діловому світі у бізнесменів, економістів-міжнародників можуть виникати певні проблеми під час міжкультурної комунікації, пов'язані з вживанням сленгових слів і виразів. Поняття «**сленг**» визначається як:

- розмовний варіант професіонального мовлення; жаргон;
- жаргонні слова або вирази, характерні для мовлення людей певних професій або соціальних прошарків, які, проникаючи в літературну мову, набувають помітного емоційно-експресивного забарвлення.

Основною метою вивчення іноземної мови в немовному вищому навчальному закладі є оволодіння студентами не просто іноземною мовою професійного спрямування, а й іноземною мовою міжкультурної професійної комунікації з набуттям умінь і навичок інтеркультурологічної компетенції. Дуже багато випускників економічних факультетів працюють у бізнесі та спілкуються з міжнародними діловими партнерами, тому цей сегмент заслуговує на особливу увагу. На формування мови бізнесу впливають різні чинники, найважливішими серед яких є рівень освіти, мотивація, умови спілкування. Лексичне поле професійного спілкування бізнесменів становить гетерогенну картину, однак інтегральною особливістю в бізнес-комунікації є актуалізація стилістично обмеженої у вживанні лексики. Нерідко умови спілкування бізнесменів сприяють зближенню їх мови з розмовною мовою, де має місце факт спрощення форми вираження. Цим пояснюється наявність великої кількості лексичних одиниць, взятих з розмовної мови. Для сленгового мовного складника характерними є такі риси: особливі синтаксичні конструкції, своєрідний стиль вимови, такі одиниці лексико-семантичного рівня, які дозволяють людям розуміти один одного з півслова, використання термінів, зрозумілих тільки в професійному середовищі, в тому числі не тільки літературних і розмовних, але навіть елементів жаргону і просторіччя. Напевно, професійна лексика бізнесменів є такою специфічною тому, що неофіційна атмосфера звільняє від необхідності застосування в мові точної економічної термінології, а тематика ділового спілкування вимагає обговорення ділових проблем, робочих ситуацій, внаслідок чого неофіційні найменування явищ і понять ділового життя виступають на перший план. Сленгові слова, які вживаються у професійному середовищі, називаються *професіоналізмами*.

Структурно професіоналізми є словами або словосполученнями, причому останні наближені за своєю природою до фразеологічних єдностей і зрощень. Наприклад, слова-професіоналізми: *wheeler-dealer* (мастак робити справи); *money-spinner* (грошова, прибуткова справа). Словосполучення-професіоналізми: *swag shop*

(магазин, де продається товар, видобутий незаконним шляхом); *downside factor* (імовірність понести збитки в інвестиціях). Відповідність до значення тут має тільки перше слово, яке може бути замінене синонімом. Але існує низка інших словосполучень, які такої заміни не допускають, нагадуючи за типом фразеологічні єдності. До них належать: *to pay in kind* – платити товарами замість грошей. Існують також фразеологічні зрощення, але вони досить рідкі: *in the soup / in the tube* – (в палітурці), тобто «в прольоті», в неприємній ситуації; *to fold up* – прогоріти, збанкрутувати.

Найчастіше виникнення професіоналізмів пов'язане з утворенням не нових слів, а нових значень. Більшість професіоналізмів – це слова і словосполучення літературної мови, які отримують у професійному середовищі інше значення. Наприклад, метафоричний перенос, представлений в вираженні: *to be in bad shape* (*of a company*) – фінансові справи компанії знаходяться в жалюгідному стані, пов'язаний з прямим, основним значенням виразу «бути в поганій формі». Але найбільш характерна для професійної метафоризації опора не на пряме основне значення, а на лексичну периферію слів літературної мови. Особливо часто у цьому сенсі поєднуються розмовні вирази, лексика просторіччя з фаховими термінами різних спеціальностей (фінанси, авіація, економіка, військова справа тощо. Саме розмовне значення *to kill time* – вбити час, витратити необачно, нерозумно переосмислюється в професійному вираженні – «убита» позиція. Дієприкметник означає в цьому випадку не ту позицію, яку «вбили», а таку, в умовах якої мають поганий, збитковий товар.

Деякі науковці вважають, що досвід усного мовлення читача сприяє підвищенню ефективності сприйняття при читанні. Лінгвістична компетенція усного мовлення читача часто розглядається як достатня для ефективної обробки письмової мови. Приміром, дослідники Кляйман, Рубін та Гудмен відстоюють досить типовий погляд, коли говориться про те, що ефективне читання відбувається, коли читач передбачає граматичні структури, які він вивчав раніше, під час навчання усного мовлення. Є два припущення, пов'язані з цієї точкою зору, які є важливими. По-перше, прогнозування майбутнього тексту на основі лінгвістичних знань сприймається як важлива частина для процесу читання. По-друге, мовний складник усного та письмового мовлення припускає схожість, якщо не ідентичність цих двох видів мовлення. Як висновок, існує велика кількість доказів, що підтверджують послідовність першого припущення: передчуття, грунтуючись на лінгвістичних знаннях, є важливою характеристикою процесу зчитування. Друге припущення знаходить менше підтримки, оскільки з'являється все більше доказів того, що на синтаксичному рівні усне мовлення істотно відрізняється від письмового дискурсу [7].

Мовна інтерференція є однією з актуальних проблем у викладанні іноземної мови. Її дослідження в міжнародному масштабі дають фактично відповіді та конкретні результати в межах структурних методів, відомих як аудіо-візуальні та аудіо-оральні, які мають структурно-глобальний характер. Використання вказаних методів засвоєння іноземної мови стає процесом, який реалізується через імітацію та механічну реакцію на мовні подразники. Структурні методи виключають теоретичне пояснення, визначені підходи у викладанні іноземних мов і перш за все всілякі порівняння з рідною мовою.

Мовна інтерференція виглядає інколи як так зване «втручання». Об'єктом такого втручання можуть бути лексичні поняття та граматичні форми, що не мають еквіваленту в рідній мові. Наприклад, у французькій мові підпадають під вплив прихованого втручання обставини, виражені займенниками «en» і «y». Відповідь на питання: «Tu vas à la bibliothèque?» замість: «Non, j'en reviens pas» дуже часто є такою: «Non, je reviens». На питання «Veux-tu du café?» відповідають: «Non, merci, je ne veux pas» замість: «Non, merci, j'en veux pas»; або на питання «Allez-Vous au théâtre?» дається відповідь «Oui, je vais souvent» замість «Oui, j'y vais souvent».

Наслідком фонетичної інтерференції є також неправильна фонетична вимова звуків у другій іноземній мові, яка вивчається, що зумовлено існуванням різних фонетичних структур з точки зору рідної мови або першої іноземної мови, яка вивчалася. Так, наприклад «âge» буде вимовлятися як «ash», «élève» як «elef», «rouge» як «rush», «fleur» як «fljor». Також мають місце певні випадки фонетичної інтерференції у недотриманні правил щодо інтонації у французьких словосполученнях (висловах), злитті слів та акценту у вимові [10].

Результатом інтерференції усного та письмового мовлення останнім часом стає IRC (Internet Relay Chat), тобто мова чатів, або мова Інтернету. Виникнення інформаційних технологій призвело до певних змін мови. До того ж ці мовні зміни настільки масштабні і глобальні, що деякі лінгвісти кажуть про виникнення мережевої або електронної мови, особливо відносно англомовної спільноти. З'являються такі терміни, як *e-language, e-talk, wired-style, geekspeak, netspeak, Internet language* тощо. Наразі цей лінгвістичний аспект електронної комунікації всебічно вивчається.

Беззаперечно очевидним є те, що цей вид мовлення є гібридною формою усного та письмового мовлення. Предметом дискусії серед дослідників є також питання щодо визначення цього виду мовлення як усного чи письмового. Справа в тому, що воно має основні ознаки усного мовлення – синхронність, спонтанність і письмового – графічне зображення. За своїм характером це більше схоже на усне мовлення з письмовою фіксацією. Поряд з цим цей вид мовлення має також власні особливості, спричинені комп'ютерним спілкуванням, тому мова Інтернету є новим видом спілкування, новим типом дискурсу – *усно-письмовим*, оскільки основною формою існування комунікації в Інтернеті є письмова форма, але всі канони письмового мовлення тут всіляко порушуються, і спілкування більшою мірою носить неформальний характер.

Цей засіб комунікації може робити те, що інші засоби робити не можуть, тому його можна розглядати як новий вид комунікації. Д. Кристал охарактеризував сутність цього виду комунікації оригінальною формулою: «усна форма мови + письмова форма мови + ознаки, опосередковані комп'ютером» [8]. Цей засіб спілкування є дещо більше, ніж просто гібрид письма й мови. Електронні тексти не схожі на інші тексти. Вони виявляють нестабільність, синхронність, оскільки доступні на багатьох комп'ютерах одночасно. Електронні тексти мають

можливість поширення за межі тексту, бути об'єднаними всередині інших текстів чи містити посилання на інші тексти. Всі ці особливості накладають відбиток на мову, і разом з ознаками, властивими усній і письмовій формі мови, роблять мову Інтернету справжнім третім засобом спілкування. З'являється особливий мережевий етикет, стиль, що допускає помилки, змішання латиниці і кирилиці, абревіатури, використання транслітерації тощо. Приміром, відоме граматичне правило написання іменників у німецькій мові з великої літери в мережевих форумах і чатах нехтується, і вже нікого це не дивує. Чи у процесі спілкування у чаті новий співрозмовник може не вітатись, бо навіть у методичній літературі, інструкціях щодо користування певними Інтернет-ресурсами, які передбачають онлайн спілкування, вказується, що не обов'язково вітатися.

Отже, Інтернет, як особливе комунікативне середовище і як сфера реалізації мови, приніс з собою нові способи спілкування, стереотипи мовної поведінки, нові форми існування мови. За визначенням німецького дослідника Бера, сила й інтенсивність впливу інтернету на суспільство і на вокабуляр сучасної німецької мови дозволяє німецьким лінгвістам говорити про новий етап у розвитку німецької мови. Початковий ступінь розвитку цього етапу пропонується позначати "E-Hochdeutsch". Компонент "E" означає для німецької мови епоху електронних комунікацій, комп'ютера і нових засобів масової інформації, яка почалася в другій половині XX століття. Крім того, "E-Hochdeutsch" може характеризувати також німецьку мову під впливом світової мови – англійської [6].

Вивчення іноземної мови поза мовним середовищем – надзвичайно складний процес, і від модератора цього процесу, тобто викладача, залежить ступінь оволодіння мовою тих, хто навчається. Враховуючи явище інтерференції усного та письмового мовлення, виходячи з потреби інтеркультурологічного та комунікативного спрямування сучасних занять, викладач має відповідно налаштовувати практичні заняття: включати в заняття більше автентичного усного мовлення (аудіо- та відеотексти), більше часу виділяти практиці усного мовлення (діалоги, полілоги, дискусії, рольові ігри тощо) з обговоренням усних помилок та акцентуванням уваги на різниці висловлювань і лексичного матеріалу усного та письмового мовлення. Саме такі заняття спроможні підготувати майбутніх фахівців до міжкультурного діалогу у діловій сфері, що сприятиме швидкому та ефективному досягненню фахівцями їх професійних завдань.

ЛІТЕРАТУРА

1. Булаховский Л. А. Курс русского литературного языка: В 2-х т. / Л. А. Булаховский. – К. : Рад. школа, 1952–1953. – Т.1. – 410 с.
2. Гумбольдт В. Избранные труды по языкознанию / В. Гумбольдт. – М. : Прогресс, 1984. – 400 с.
3. Костомаров В. Г. Про розмежування термінів «усний» і «розмовний», «письмовий» і «книжковий» / В. Г. Костомаров // Проблеми сучасної філології. – М., 1965. – 176 с.
4. Словник української мови: в 11 томах. – Том 9, 1978. – С. 350.
5. Соссюр Ф. Труды по языкознанию / Ф. Соссмюр. – М. : Прогресс , 1977. – 689 с.
6. Bär J. A. Deutsch im Jahr 2000. Eine sprachhistorische Standortbestimmung / J. A. Bär // Thema Deutsch. Band 1. Die deutsche Sprache zur Jahrtausendwende. Sprachkultur oder Sprachverfall? Dudenverlag – Mannheim, Leipzig, Wien, Zürich, 2000
7. Challert D. L. Analyses of differences between written and oral language Center for the Study of Reading, Technical Report / D. L. Challert, G. M. Kleiman, A. D. Rubin. – No. 29, 197.
8. Crystal D. Language and the Internet / D. Crystal. – Cambridge : University press, 2001. – 272 p.
9. Havelock E. A. Kursbuch Medienkultur: die maßgeblichen Theorien von Brecht bis Baudrillard / Claus Pias; Joseph Vogl; Lorenz Engell; Oliver Fahle; Britta Neitzel. – Stuttgart : Dt. Verl.-Anst., 1999. – S. 81–94.
10. Language interference and methods of its overcoming in foreign language teaching // B. Lekova Trakia Journalof Sciences. – Vol. 8, Suppl. 3, pp 320–324, 2010 Copyright © 2009 Trakia University Availableonlineat: http://www.uni-sz.bg
11. Ong W. : Oralität und Literalität. – Wiesbaden :Springer VS, 1982. – S. 295 // https://books.google.com.ua/books?id=_s-9CwAAQB AJ&pg= PR7&lpg=_PR7&dq=Walter+Ong:+Oralit%C3%A4t+und+Literalit%C3%A4t,+1982,&source
12. Schwitalla J. Gesprochenes Deutsch. Eine Einführung / Schwitalla J. – Berlin, 1997. – 246 s.

УДК 81'243:378.4

Кузнєцова О. О.,
к. філос. н., доцент кафедри іноземних мов
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

ВИКОРИСТАННЯ ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВИЩОМУ НЕМОВНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

У статті розглядається доцільність використання тестового контролю під час викладання іноземної мови в немовному ВНЗ. Висвітлюються його переваги порівняно з традиційними методами діагностики та вимірювання знань. Доводиться, що тестування є інструментом контролю за якістю навчання і викладання.

Ключові слова: *тест, тестове завдання, контроль, викладання, знання.*

Кузнецова О. О. Использование тестового контроля при изучении иностранного языка в неязыковом вузе. *В статье рассматривается целесообразность использования тестового контроля при преподавании иностранного языка в неязыковом вузе. Освещаются его преимущества по сравнению с традиционными методами диагностики и измерения знаний. Доказывается, что тестирование является инструментом контроля качества обучения и преподавания.*